כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

■ בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת וירא ■ י"ב מר-חשון ה'תשע"א ■ 20.10.2010 ■ גליון מס' 92 ■

תפוצה לכל קהילות ישראל

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

זכותו של לוט
הכנסת האורחים של לוט היתה לכאורה במעלה גדולה יותר אפילו מזו של אברהם אבינו. אמנם אברהם אבינו היה חולה וחלוש ביום השלישי למילתו...
המשך בעמ' 3

חוק וסדר
ראו מה קורה כשמתחילים עם האדוקים...
בבית המשפט העליון בג"ץ 5088/10...
המשך בעמ' 4

שו"ת קיץ
שאלה: בדואים המציעים פיתות שהם מכינים במקום בשיטות האפייה שלהם. כלום יש בעיה במאכל הזה?...
המשך בעמ' 6

סיפור לשבת
והמת עטוף בגלימה שחורה
העיירה קלוביצק, השוכנת בסמוך לעיר הגדולה צ'נסטכוב, ועומדת על גבול גרמניא, שמנתה למעלה מעשרת אלפים תושבים...
המשך בעמ' 3

שביבים
■ וראש הגנב נשאר תלוי...
■ שאג בקול רם "המלך"
■ ואין להקפיד בכלל
■ בפני מלאך
■ מירון אסורה לכהנים
המשך בעמ' 7

פרקים בעולמה של רבנות הקהילה בישראל

מאמר שישים ותשע בסידרה

/ הרב אהרן כ"ץ*

הראשון לציון
ר' מאיר בן ציון חי עוזיאל

הגאון ר' מאיר בן ציון חי עוזיאל נקרא בשם זה "בן ציון" על ידי אביו הדגול שהיה רב ודיין לעדת הספרדים שבירושלים. אהבת ציון וירושלים היו נטועים בו משחר ילדותו והוא חילק אהבתו בין שערי ירושלים וחומותיה, לבין שערי ציון המצויינים בהלכה, כמאמר התלמוד במסכת ברכות דף ח עמוד א: "אמר ליה רבא לרפרם בר פפא: לימא לן מר מהני מילי מעלייתא דאמרת משמיה דרב חסדא במילי דבי כנישתא! אמר ליה, הכי אמר רב חסדא: מאי דכתיב +תהלים פ"ז+ אהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב - אוהב ה' שערים המצויינים בהלכה יותר מבתי כנסיות ומבתי מדרשות. והיינו דאמר רבי חייא בר אמי משמיה דעולא: מיום שחרב בית המקדש אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד. וכן כמאמר בתלמוד בבלי מסכת מכות דף י עמוד א: "א"ר יהושע בן לוי, מאי דכתיב: +תהלים קכ"ב+ עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלם? מי גרם לרגלינו שיעמדו במלחמה? שערי ירושלם שהיו עוסקים בתורה. וא"ר יהושע בן לוי, מאי דכתיב: +תהלים קכ"ב+ שיר המעלות לדוד שמחתי באומרים לי בית ה' נלך? אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: רבש"ע, שמעתי בני אדם שהיו אומרים מתי ימות זקן זה ויבא שלמה בנו ויבנה בית הבחירה ונעלה לרגל, ושמחתי; אמר לו הקדוש ברוך הוא: +תהלים פ"ד+ כי טוב יום בחצריך מאלף, טוב לי יום אחד שאתה עוסק בתורה לפני, מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב לפני על גבי המזבח".

"רבות מן השאלות שנשאל הרב עוזיאל נגעו להתרחבות בשימוש חשמל ובמכשירי החשמל שבאה לידי ביטוי בדורו. הרב נשאל אודות הזכרת שם שמים בגרמופון, בטלפון וברדיו, הדלקת נר שבת ונר חנוכה בחשמל..."

שני שמות נוספים היו לו לרב עוזיאל. השם "מאיר", מי שמאיר עיני ישראל ועיני החכמים בהלכה, והשם "חי", אדם שפעל ללא הפסקה בחיות יוצאת מן הכלל לגאולת העם והארץ. החיבה והאהבה ששררו בין הרב אברהם יצחק הכהן קוק ובין הרב עוזיאל בשנים בהם כיהנו שניהם כרבני יפו (תקופת החפיפה שלהם ברבנות העיר נמשכה כשלש שנים, בין השנים 1911 עד 1914) הביאה לא רק לאהבה ולהערכה הדדית גדולה, זאת, למרות שהרב קוק זצ"ל היה מבוגר בחמש עשרה שנים מהרב עוזיאל, אלא גם לביטול הפירוד הגדול שהיה בין העדה הספרדית והעדה האשכנזית ביפו. אפשר לקבוע שבדור שבו מרכז הכובד התורני בארץ ישראל היה נתון ברובו לרבנים האשכנזים של ארץ ישראל התבלט הרב עוזיאל בשיעור קומתו בין רבני הקהילה היהודית בארץ.

הנושאים השונים שבהם עסק הרב עוזיאל בתשובותיו נוגעים באופן מיוחד לחיי הקהילה המתחדשת בארץ ישראל והבעיות שיצירתה של קהילה כזו מייצרת בבואה לקבוע סדרים שיספקו את כל חברי

הקהילה הבאים מקהילות שונות, וגם בעיות חדשות הנוגעות לחידושי הטכנולוגיה שיצרו בעיות הלכתיות חדשות שרבים מן הרבנים התלבטו מאד כיצד להתמודד עמם. אלה קובצו בקובץ תשובות מיוחד שנערך בשנת תשל"ז על ידי מוסד הרב קוק, ושכותרתו פסקי עוזיאל בשאלות הזמן.

בשנת תרצ"ט נשאל הרב עוזיאל על ידי השכונה החדשה "גבעת רמב"ם" באמצעות הרב יעקב לויצקי על המנהגים השונים בבית הכנסת בדרך נענוע הלולב בתפילת ההלל של חג הסוכות, והאם יש בזה איסור לא תתגודדו. בתשובתו עומד הרב עוזיאל על כך שלא להתפלג במנהגים בתוך כל עדה ובית כנסת. "מכל האמור למדנו: שלא הותר לעשות אגודות אגודות אלא רק בכגון קהלות האשכנזים וספרדים שהן נפרדות במנהגיהם ומצויינות בתור חטיבות מיוחדות, וגם זה במחלוקת הוא שנוי, ולדעת המרדכי מותר לכל אחת מן הקהילות לשנות מנהגן אם דעתן נוטה אחריהם וכיון שמותר ממילא יוצא דמצוה מן המובחר היא להתאחד, ולזה צריך לשאוף ולהתפלל שה' אחד יאחד את כולנו לעבדו בלב אחד ובאחדות המעשה והדבור, אבל ודאי שאסור משום לא תתגודדו להוסיף עוד קרעים ע"ג קרעים ולהתפלג לאגודות אגודות ואין ישראל נגאלין עד שיעשו כולם אגודה אחת (ילקוט עמוס ט'). וכן ישראל בהרצאה אינם נענין עד שיהיו כולם באגודה אחת (מנחות כ"ז) ואימתי הוא מתעלה כשהן עשויין אגודה אחת. כתבתי זאת ללמד שגם בשני בתי כנסת נפרדים לשתי קהלות אסור להתפלג במנהגיהם בכל עניני תורה ומצוה, ומזה נלמד במכל שכן שאסור לנהוג מנהגים שונים בתפלות ומעשה המצוה בבית כנסת אחד שזה הוא לכל הדעות בית דין אחד בעיר אחת פלג מורין כן ופלג מורין כך, שאסור לכל הדעות משום לא תתגודדו, וקרוב הדבר לומר שיש בזה משום מצוה הבאה בעבירה וכמו שכן העלה להלכה ב"פאת השלחן", שבני אדם יחידים אשכנזים כשמתפללים בבתי הכנסת הספרדים וכן להיפך אסור להם לשנות מנוסח".

בשנת תש"ב נשאל הרב עוזיאל האם נאה ויפה שהבנות יאמרו קדיש בבית הכנסת או בבית אבל כאשר הוריהן לא זכו לבנים בחייהם. הרב הסביר לשואל שכל עניין אמירת הקדיש הוא קבלה מדברי חז"ל וכיון שכן אין לנו להוסיף על דבריהם ולחדש סברות מדעתנו בדרוש טעמי הקבלה. מסקנת הרב היא: "ואולם אעפ"י שאין לנו יד בנסתרות, יש למצוא טעם בדבר, על יסוד מה שאמרו רז"ל: ברא מזכה אבא. ופירושם של דברים אלה הוא: שהבן שהוא המשך צורתו האישית של האב במעשיו ודבורו ובמלוי מקומו בקרב הצבור, הוא מזכה את אביו בעולם הנשמות הוא עולם הנצח שנגהו נגלה, כמתוך הענן, בעולם הזה. וזהו סוד קדושת ה' בעולמו כדכתיב: נורא אלקים ממקדשיך; וכדרשת רז"ל: אל תקרי ממקדשך אלא ממקודשך, ואפשר לכלול בזה ממקדשיך, כלומר ממקדשי שמך נכרת נוראותיך וקדושתך, ותפילתנו באמירת קדיש - יתגדל ויתקדש שמיה רבה, ויהא שמיה רבא מברך - היא מכוונת לקדוש שם ה' יתברך ויתעלה בעולמו ובריותיו על ידי ישראל מקדשי שמו בבתי כנסיות ובתי המדרש ובמעשי מצוות שנעשות בצבור שבהם ניכרת הקדושה יותר, כאמור: ונקדשתי בתוך בני ישראל. ממנו למדו רז"ל שאין קדושה אלא בעשרה, לפי שבעשרה קדמה שכינה ואתיא, זהו סודו של הקדיש עצמו, וזהו גם טעמו של אמירת הקדיש על ידי בניו שהם ממשיכים את צורתו ופעולותיו וממלאים את מקומו בעדת קדושים של עם קדוש. ודבר זה כמובן אינו מתמלא אלא על ידי הבנים שהם מצטרפים לעדה מישראל ולא על ידי הבנות. ולכן אינן אומרות קדיש בצבור, אבל הן מצוות לכבד את אביהן בהמשיכן מעשי חסד וצדקה של הוריהן ובהרבות משלהן עד שיאמרו עליהן: אשרי מי שילדן ואשרי מי שגדלן. ומי שלא זכה לבנים בחייו רצוי והגון מאד שינציח את שמו באהלי תורה שיש בהם תלמידים לומדי ומלמדי תורה, ובזה יהיה נזכר לברכה במקום ששכינה שרויה בו, ומפי לומדי תורה באהלה של תורה. אמנם גם לימוד בן חברו תורה הוא דבר גדול ורצוי ומעולה, ואפשר לצרף שני הדברים יחד: למוד בן חברו תורה באהלה של תורה, כדי שיהיה זה בן חכם, טוב לעצמו ולדורו, ויאמר עליו: אשרי מי שגדלו לתורה, וזכות התורה תנציח את שמו של מגדלו בעולם הזה, ותתן לו זכות ועלוי בעולם הנשמות בין צדיקים וחסידים לומדי תורה בישראל.

רבות מן השאלות שנשאל הרב עוזיאל נגעו להתרחבות בשימוש חשמל ובמכשירי החשמל שבאה לידי ביטוי בדורו. הרב נשאל אודות הזכרת שם שמים בגרמופון, בטלפון וברדיו, הדלקת נר שבת ונר חנוכה בחשמל, ברכת מאורי האש על מנורה חשמלית ועוד.

בהיותו רב ראשי ספרדי לארץ ישראל הגיב הרב לדברים שכתב ר' אברהם פריים שהיה רב ידוע בקהילה היהודית בטורונטו, וכתב אודות תפיסת הנישואין שנעשו על ידי השלטון ושלא כדת משה וישראל. הרב עוזיאל נזף קשות בכותב ובמסקנתו שגם נישואין אלה מחייבים הפסקתם גט פיטורין כדת משה וישראל.(שו"ת פסקי עוזיאל בשאלות הזמן סימן ע"ה):

א' נשואים הנעשים בערכאות אין בהם דין נשואין כלל לא משום מעשה הנשואין ולא מדין אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות וגמר ובעל לשם קידושין. הלכך אין אשה זאת אסורה לעלמא באיסור אשת איש ואינה צריכה גט. וכן העליתי להלכה מפי סופרים וספרים בסה"ק משפטי עוזיאל אה"ע סי' נ"ט סעיף א'.

ב' הנוהג מנהג אישות עם אשה הנשואה לו בערכאות לדעת הרמב"ם הוא עובר משום לא תהיה קדשה מבנות ישראל. ויש אומרים שאם אינה מופקרת לכל והיא מיוחדת לו אסורה היא משום בטול מצות עשה דכי יקח איש אשה שהיא מצוה להתיר כמו מצות עשה דשחיטה.

ג' אשה הנישאת לישראל בערכאות של גוים, הרי היא כפנויה ואסור אפילו להתיחד עמה מגזרת בית דינו של דוד שגזרו איסור על יחוד עם פנויה.

ד' אשה הנישאת לישראל בערכאות יוצאת מבעלה בלא גט לכל הדעות, הואיל ובנשואין אלה אין בהם חלות של קידושין.

בכל השאלות בהם עסק הרב נתגלה גם בגודל אישיותו התורנית וגם כמנהיג אמיתי הרואה בפסיקותיו אחריות מלאה למה שעמד בפניו ולצביונה של הקהילה המתחדשת בארץ ישראל.

שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול.

*הרב אהרן כ"ץ. ראש כולל הלכה במכון גבוה לתורה אונ' בר אילן. רב קהילת "דובב עוז" רמת גן.

זכותו של לוט

/ יעקב הלוי פילבר

הכנסת האורחים של לוט היתה לכאורה במעלה גדולה יותר אפילו מזו של אברהם אבינו. אמנם אברהם אבינו היה חולה וחלוש ביום השלישי למילתו, ולא זו בלבד אלא עוד הוציא הקב"ה חמה מנרתיקה, ולמרות כל התנאים הקשים הללו, שאדם רגיל לא היה מטריח את עצמו במצב כזה לצאת מביתו בכלל ובפרט לצאת ולבקש אורחים, אבל עם כל הקושי במקרה של אברהם הוא לא סיכן את חייו בהכנסת האורחים שלו. מה שאין כן לוט הוא מקיים הכנסת אורחים במסירות נפש תוך סכנת חיים, שהרי המכנים אורחים בסדום צפוי לעונש מיתה. ועלינו לזכור כי כשבאו האורחים (המלאכים) לסדום, לא הם הפונים אל לוט, ולא הם המבקשים מלוט להכניסם לביתו, אלא לוט הוא שמציע להם לבא אל ביתו, וכשהם דוחים את ההצעה, הוא חוזר ומפציר בהם שיבואו אל ביתו, ואת כל ההשתדלות הזו הוא עושה למרות הסכנה שיש בה. וכך הוא מתמיד בדרכו זו גם אחרי שאנשי סדום הקיפו את ביתו בבקשם לפגוע באורחיו, וגם כאן לוט אינו מפקיר את אורחיו, אלא מציע לאנשי סדום את בנותיו שיעשו להן כטוב בעיניהם, ובלבד שלא יעשו דבר לאורחיו שבאו לחסות בצל קורתו - ולכאורה אין לך הכנסת אורחים נעלה מזו.

לכן אם היתה סיבה להציל את לוט מהפיכת סדום לכאורה היתה "מסירות הנפש" בהכנסת האורחים צריכה להיות הסיבה להצלתו. אבל בהצלתו של לוט מסדום מוצאים אנו סיבה אחרת, ככתוב בתורה: "ויזכור אלקים את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה בהפוך את הערים אשר ישב בהן לוט", ועל כך שואל רש"י: "מהו זכירתו של אברהם על לוט?", ותשובתו היא: "נזכר שהיה לוט יודע ששרה אשתו של אברהם (וכשנשאל אברהם בבואו למצרים על שרה) ושמע (לוט) שאמר אברהם במצרים על שרה: 'אחותי היא' (ולמרות שידע לוט שאם יגלה למצרים את האמת הוא יקבל מהם תגמול כספי נכבד) ולא גילה הדבר, שהיה חס עליו (על אברהם), לפיכך חס הקב"ה עליו (על לוט)". תשובתו זו של רש"י מעוררת שתי קושיות: ראשית, איך אפשר ליחס זכות למי שנמנע מלהלשין על דודו, שהיה בכך לסכן את חייו, ("ואמרו אשתי זאת והרגו אותי"), ועוד, מדוע אין ההשגחה העליונה זוקפת לזכותו של לוט את המעשה הנעלה יותר, את הכנסת אורחים שלו שהיה תוך סיכון החיים?

תשובה לשאלות אלו מובאת בשם הסבא מסלבודקה (רבי נפתלי צבי פינקל - עיין 'מכתב מאליהו' ח"א עמ' 115) בה הוא מסביר שמבחנו של האדם והערכת התנהגותו אינה רק בטיב המעשה שהוא עושה, אלא בעיקר במאמץ ובמאבק הפנימי שהוא נאבק עם עצמו, עד שהחליט לעשות או להימנע מלעשות את המעשה. לוט שגדל ונתחנך מילדותו בביתו של אברהם שהיה בית של חסד, ספג את אהבת החסד בלשד עצמותי כבר משחר נעוריו, עד שעשיית החסד, אפילו עד כדי מסירות נפש, היתה אצלו כדבר טבעי ומובן מאליו, שלהגשימה לא היתה לו כל התלבטות ולכן לא היה צריך למאמץ מיוחד כדי לקיימה. מה שאין כן כשעמד לוט עם אברהם ושרה לפני שומרי הגבול של מצרים, ואברהם נשאל על זהותה של שרה, והוא השיב: אחותי היא, אז התחולל בתוך תוכו של לוט מאבק פנימי חזק, האם להלשין על דודו ולזכות בפרס כספי גדול, או להימנע מהלשנה זו, לוותר על התגמול הכספי ושאר ההטבות שהיה זוכה להם מהממשל המצרי, והוא לבסוף התגבר על תאוות הממון שלו וחסם את פיו מלהסגיר את דודו אברהם. מהדברים הנ"ל אנו למדים שמעלתו של האדם אינה נמדדת לפי ההתנהגות הספונטנית שהוא מתנהג מתוך שיגרה וחינוך, אלא דווקא באותם המקרים שבהם הוא מתמודד עם הטוב והרע, וכיצד הוא מכריע לבסוף. וכך נהגה ההשגחה העליונה עם לוט כשבאה להציל אותו מהפיכת סדום, ולכן היא זוקפת לזכותו מעשה שכשלעצמו אינו מחמיא ביותר, אבל כיון שאצל לוט היה לו מאבק נפשי והתלבטות מוסרית במעשה הזה, דווקא היא מזכה אותו בזכויות המצילות אותו.

סיפור לשבת

והמת עטוף בגלימה שחורה

{ישנן כמה גירסאות לסיפור המובא להלן שראה אור ב"שומרי אמונים". ברם, מרכיבי הסיפור העיקריים חוזרים על עצמם בכל הגרסאות. שאול שיף}

העיירה קלוביצק, השוכנת בסמוך לעיר הגדולה צ'נסטכוב, ועומדת על גבול גרמניא, שמנתה למעלה מעשרת אלפים תושבים, ידעה השקט ובטח ימים ושנים רבים. ברם, כרעם ביום בהיר נחתה הידיעה על תושבי העיירה, כי ממשלת פולין החליטה בבת אחת לסלול דרך שנתיבו עובר בדיוק בתוך בית-העלמין של העיירה. לא הועילו כל התחנונים ומאמצי השתדלנות. לאנשי החברה-קדישא לא נותרה כל ברירה כי אם לפתוח במלאכה הקשה והעגומה של העברת מקצת הקברים לצד אחר של בית-העלמין, כדי שלא יחוללו לפחות בביזיון גמור.

המשך בעמוד הבא...

גרזנים ומעדרים הובאו לרוב, ובזריזות יתירה ומהירה נגשו בצער עמוק אל המלאכה הכבידה רבת האחריות. באחת השורות שהיה עליהם לפנות עמדה מצבה ישנה, ועליה היה חקוק השם: "ר' יעקב בן ר' שמעון" ותו לא. לא הרה"ג או הרה"צ וגם לא הרה"ח, שום תואר נוסף לא היה רשום על המצבה. והנה, כשהחלו לחפור באדמה קצת בעומק, נדהמו לגלות ארון" שנראה חדש לגמרי, כאילו נקבר זה באדמה לפני ימים אחדים בלבד. לא ידעו מי זה ומה זה, הלא כל החלקה כאן היא ממאות שנים שלפניהם, כמעט שלא קברו שם חדשים באותו שטח. פתחו במקצת את מכסה הארון, ועמדו כמשתוממים למראה עיניהם, ליבם החסיר פעימה. הגופה שבארון הייתה שלימה לחלוטין. רימה ותולעה לא שלטו בה כלל, משל היו מואסים בה ובסביבתה. עוד יותר נדהמו לגלות, כי במקום תכריכי פשתן לבנים, כמקובל, היה המת עטוף בגלימה שחורה ארוכה, המכסה את כל גופו מראשו ועד למטה מכפות רגליו, כזאת שרק כמרים ותיקים יודעים.

שאלו לחכמים ולא פירשוה, שאלו למקובלים וגם הם לא ידעו מה לענות, מעולם לא נתקלו במעשה מחריד כזה. ממה נפשך - תמהים הם - אם צדיק היה איך הונחו עליו בגדי כמרים, ואם כומר הוא איך נעשו לפניו מעשי נסים כאלו??? נרגשים עד עומק נשמתם התייצבו אנשי החברה קדישא לפני המרא דאתרא, הצדיק רבי יצחק מקלוביצק, וסיפרו לו על המאורע ועל הפלא הגדול שנקרה להם בדרכם. הרב חיכך בדעתו, מאמין ואינו מאמין, מיהר עמם לבית-העלמין. הרב הגיע אל בית-העלמין בלוויית אנשי החברה קדישא, ועוד אנשים רבים שנחרדו לשמוע מהמתרחש בבית הקברות, שהתפשטה השמועה בעיר חיש מהר יותר ממהירות טיסת החץ. דממה וחרדת קודש שררה בבית הקברות, כולם נדחפו לראות ולשמוע מה יאמר הרב הנערץ בכי האי גוונא, הלא לאו בכל יומא מתרחש כזה. כמה מחזורים של "ברכת החמה" יעברו ושילוב כזה לא יארע, בגדים שחורים וגוף שלם?! נפלס שביל צר בין הבאים הרבים עבור המרא דאתרא, הרב נעמד בפנים מביעות חרדה ליד המצבה, וגבאי חברה קדישא החלו במהירות במלאכתם לגלות ולפתוח את המצבה הפלאית. והרב הזדעזע למראה עיניו, לא נתגלתה שום גוזמה בדברי הקברנים. כולם חזרו בהשתוממות רבה, והרחובות לא נפסקו מלרעוש אודות ההתגלות המחרידה. בין כה וכה ידעו כולם כי לא דבר ריק הוא מכם, בודאי דבר גדול הוא זה ולא מעשי כישוף ח"ו, ורבים נתעוררו לתיקון המעשים.

עברו כמה ימים, ואט אט חזרו בני העיר אל עצמם, אבל רב העיר לא חזר. ביום מן הימים שלח הרב לקרוא למקורביו, והתחיל לספר להם בהתרגשות עצומה: "תדעו לכם! מאז ראיתי את המראה המופלא לא מצאתי מנוח לנפשי, מטתי בודדת בחדר השינה, התעניתי הרבה והרביתי בתחינה לבורא עולם ,שיגלו לי מן השמים סוד הדבר הזה שקרה בעירנו. והנה, המשיך הרב לספר, אתמול בחלום הלילה הופיע בחלומי הנפטר הלז שמצאתם... והוא בעצמו גולל לפניי את כל הסיפור:

ובכן, צריך אני לחזור למאתיים ועשרים שנה אחורנית. ר' יעקב זה, ר' יעקב בן ר' שמעון, נרתם בכל ימי חייו למעשי צדקה וחסד, ופעל בהם בכל מאודו ונפשו. ידו בכל ויד כל בו בכל הנוגע לצרכי צדקה וחסד ועזרה לזולת. יום אחד התדפק על דלתו של ר' יעקב, שואב מים, צעיר וחסון, שהביא עמו את דליי המים הקבועים. ר' יעקב בא עמו בדברים, ובין כך נודע לו ששואב המים הוותיק והקשיש שבעיירה שכרו כדי לעזור במלאכתו הקשה. בעודם משוחחים גילה, כי הבחור טרם מצא את בת זוגו, ומצפה הוא לישועה. כאן מיד התנוצץ במוחו רעיון נפלא, שאולי יהיה זה מתאים להכלה היתומה המתגדלת בבית אופה העיירה. נערה יתומה גרה בעיר, יתומה מאב ואם, שראתה הרבה צער ודוחק בשנותיה הצעירות והפורחות, ונתגדלה בבית אופה העיירה שנתמלא רחמים עליה, וגידל אותה כבת בית ממש, ועכשיו כבר הגיעה זמנה להקים בית בישראל, ולשים סוף וקץ לכל צרותיה, תחילה וראש לפדיון נפשה.

ר' יעקב מיד הציע לו ההצעה, אבל הבחור לא איבד עשתונות ומיד שאל: "וכמה נדוניה יש לה לאותה בת טובים?" חכך ר' יעקב בדעתו, ופלט: "חמישים זהובים". סבור היה כי סכום נכבד זה יפלס מסילות ללב שואב המים. אבל לא, טעות הייתה בידו. מושגיו של הבחור היו גדולים בהרבה "על פחות משלוש מאות זהובים אינני מוכן לשמוע", ענה בתקיפות. אבל לא איש כר' יעקב יוותר ויפסח על מצווה חשובה כזו, גם אם זה מסתכם להון תועפות, הרי להשיא כלה יתומה היא "הגדולה שבצדקות" (ש"ך יו"ד רמ"ט סט"ו) ולדברי המהרש"א בשבת (לא) נכלל זה בשאלה ששואלים לאחר מאה ועשרים: "עסקת בפריה ורביה".

מיד יצא ר' יעקב למסע נוסף בקרב יהודי העיירה, כדי לגייס כסף לנדוניה עבור הכלה היתומה. נדד והלך, ביקש מזה והתחנן לזה, זה נתן מטבע וזה חצי מטבע, אבל כ"ז לא עלתה עדיין ארוכה ומרפא למחסורו הגדול. עד מהרה ראה כי גדולה היא המלאכה שלקחה על כתפיו. אין הוא תוהה על הראשונות, ואין הוא מתחרט כלל וכלל על המצווה, אבל התחיל לחשוב מחשבות איך לסיים ולגולל מעל ראשו את המשא הכבד שהניח עליו. אחרי שבועות שלימים של התרמה בכל המקומות, הקרובים והנידחים, נתקבץ לו בקושי רב את מחצית הסכום, ואיך ישיג עתה את המחצית האחרת. אין טעם לבקש שוב את אלו שנתנו את פרוטותיהם האחרונות. בצר לו נשא תפלה ליושב בשמים אשר "לי הכסף ולי הזהב נאום ה".... מתוך תפלתו נפל איזה שהוא רעיון במוחו. הוא החליט הפעם לפנות לבתיהם של "קמצני העיר", אלו שידועים ומפורסמים בקמצנותם וכילותם המופלגת, ושמעולם לא דרכה רגליהם של המתרימים על מפתן ביתם. אמנם "אין סומכין על הנס", אבל בשעה קשה זו כנראה גם זה נעלם מדעתו של ר' יעקב, שרק דבר אחד הניע אותו בשעה זו: לראות את הסכום המלא בידו. הוא ניסה את ביתו של תנחום, ושל משה... זה דממה שוררת אצלו כאילו אין גרים כאן בני אדם, וזה דווקא פתח לו ו"נדב" לו מנה אחת אפים, והשלישי כבר לא נתן לו כלל לעלות במדרגות ביתו. אח"כ בחר לנסות לביתו של פסח אהרון החייט. פסח אהרון זה לא היה חייט רגיל, אלא עסק בתפירת בגדים יקרים. תושבי קלוביצק החשיבוהו לאמיד, והוא גם נראה כזה. בצעדים מתוחים ניגש אל דלת ביתו של פסח אהרן, ודפק...

"מה לך כי בחרת לדפוק היום על דלתי?", השתומם פסח אהרון, אמנם לא פעם צבטו את ליבו הדברים שנאמרו עליו מאחורי גבו בשל קמצנותו. אולם, זה זמן הגיע למסקנה כי התמורה

המשך בעמוד הבא...

משתלמת לו. "באתי להציע לך מצוות הכנסת כלה של יתומה כשרה בישראל", ניסה ר' יעקב לפרוט על מיתרי ליבו. אולם לא איש כפסח אהרן החייט יתרגש ממילים. "כמה מבקשים היום בעבור יתומה כשרה בישראל?", שאל בצחוק ובקריצת עין. "שלוש מאות זהובים", הייתה התשובה. פסח אהרן פרץ בצחוק רם, ואילולא כבודו של ר' יעקב כבר היה משלחו מביתו. באותו רגע התדפק על הדלת סוחר אריגים נודד, באמתחתו היו כמה אריגים שהציע למכירה, פסח אהרן סקרם במבט חטוף, עינו צדה פיסת בד שחורה, זו הייתה גלימה של כומר, לפתע ניצת בעיניו מבט, דומה שנפל רעיון בעיניו מה לעשות עם הבגד, הוא שלף את הגלימה, שילם תמורתה לסוחר. אחר, הוא פנה לר' יעקב בהצעה שמילאה שחוק פיהו: "אם תיאות לעטות עליך גלימה זו ולשוטט לבוש בה ברחובות העיירה עד רדת החשכה, אתן לך את מלוא מחצית הסכום - מאה וחמשים הזהובים". ר' יעקב נכלם קצת וקיבל באהבה את הביזיונות כדרכו, אבל אחרי רגע קל ניאות ר' יעקב לקבל את ההצעה. סיכם אתו את הדברים בכתב, וחיש מהר עטה עליו את הגלימה ויצא לרחוב... תושבי קלוביצק הביטו באיש החסד בתימהון רב וניסו לתהות לפשר מעשהו, היו שסברו כי דעתו נשתבשה עליו, מרוב התאמצותו למען הכלה היתומה, שהקדיש עבורה ימים ולילות רבים ולא עלה הדבר בידו. עסקן פלוני מבני הקהילה טען כי כבר באחרונה ראה עליו סימני מרה-שחורה. אנשים ברחוב הסתכלו עליו כמי שרוח רעה נכנסה בקרבו, כי אחרת לא יתכן זה, לצאת בבגדי כומר ביום בהיר אחד לעיני כל הקהל?! ואחרים מבטלים כל זה במחי יד ומרחמים עליו. אבל מה נעשה, בין כה וכה ר' יעקב לא הוציא הגה מפיו. באותו יום שבע ר' יעקב מלוא החופן ביזיונות, יש בהם מספיק לכפר עוונותיהם של יהודים רבים... אבל עמד בהם בגבורה עילאית, בלא לפצות פה. בערב חזר לביתו של פסח אהרן, ולזה לא נותרה כל ברירה, כי אם לשלשל לידי ר' יעקב מאה וחמישים זהובים טבין ותקילין! לא חלף זמן רב, ובני קלוביצק חגגו את נישואי בתו המאומצת של האופה עם ב"ג החתן שואב המים הצעיר.

"לפני מותי", סיים ר' יעקב את דבריו בחלומו של המרא דאתרא, "ביקשתי מאנשי החברא קדישא לעטפני באותה גלימת כומר שחורה, רציתי להתייצב בבגד זה לפני בית דין של מעלה, ואכן הבגד הזה הגן עלי מכל מלאכי החבלה".

■

חוק וסדר

פינה משפטית מאת עו"ד משה פרידל

ראו מה קורה כשמתחילים עם האדוקים...

בבית המשפט העליון
בג"ץ 5088/10

בפני:
כבוד הנשיאה ד' ביניש
העותרים:
1. דוד אלישע
2. חברת אימו סחר המזרח בע"מ

נ ג ד

המשיבים:
1. הרבנות הראשית לישראל
2. מועצת הרבנות הראשית לישראל
3. ארזי כהן, מחלקת יבוא ברבנות הראשית
4. חיים לסרי, מחלקת יבוא ברבנות הראשית
5. עו"ד שמעון אולמן, היועץ המשפטי לרבנות הראשית
6. הרב יונה יחיאל מצגר, כבוד הרב הראשי לישראל
7. הרב שלמה משה עמר, כבוד הרב הראשי לישראל

עתירה לדיון נוסף בפסק דינו של בית המשפט העליון
(כב' השופטים: א' גרונים, א' רובינשטיין, ח' מלצר)
בבג"ץ 708/09
בשם העותרים: מר דוד אלישע

החלטה

בפניי עתירה לדיון נוסף בפסק דינו של בית משפט זה מיום 23.6.10 בבג"ץ 708/09, שבו נדחתה עתירת העותרים כנגד החלטת המשיבה 1 (להלן: הרבנות הראשית) שלא ליתן תעודת הכשר למוצרי מזון המיובאים לישראל על ידי העותרת.

2 (שהעותר 1 הוא מנהלה ובעל המניות בה), וזאת על אף שאותם מוצרי מזון זכו להכשר של גופי כשרות פרטיים בחו"ל.

בפסק הדין נשוא העתירה, שניתן מפי השופט א' רובינשטיין ובהסכמת השופטים א' גרונים וח' מלצר, נקבע כי הרבנות הראשית אינה חייבת ליתן תעודת כשרות ישראלית למוצרים המיובאים על ידי העותרים, אך משום שמוצרים אלה נושאים אישורים של גופי כשרות זרים. השופט רובינשטיין ציין בפסק דינו כי לרבנות הראשית מוקנה, בהתאם לעקרונות המשפט מינהלי, שיקול דעת בנוגע להענקת תעודות כשרות, וכי היא צריכה לקבל את החלטותיה בעצמה ולבססן על תשתית עובדתית מתאימה. בהקשר זה הוסיף השופט רובינשטיין כי הרבנות הראשית אינה רשאית להתפרק מסמכויותיה ולסמוך בעיניים עצומות על הכשרים מסוגים ומינים שונים שעשויים להינתן למוצרים מעבר לים. עוד קבע השופט רובינשטיין כי העותרים לא הצליחו להראות כי נפל פגם קונקרטי באי-מתן תעודת הכשר למוצר ספציפי, כי הופלו ביחס ליבואנים אחרים או כי דרישת הרבנות לביקור במחסניהם אינה סבירה. בנסיבות אלה קרא השופט רובינשטיין לעותרים לשתף פעולה עם הרבנות הראשית על מנת לזכות בתעודות הכשרות המבוקשות על ידם.

בעתירתם לדיון נוסף טוענים העותרים כי לפסק הדין נשוא העתירה ישנן השלכות רחבות על כל אזרחי המדינה, שכן אי-ההכרה באישורים של גופי כשרות זרים והדרישה לקיום הליך נוסף של בדיקת כשרות המוצר יביאו להעלאת מחירי המזון. כן טוענים העותרים כי הכרתו של בית המשפט בסמכות המשיבים להיכנס לחצריו של היבואן מעגנת פגיעה בלתי מידתית בזכויות לכבוד האדם ולפרטיות. העותרים מציינים עוד, כי הם לא ביקשו לחייב את פקידי הרבנות הראשית לאשרר ללא גבולות וסייגים את כל תעודות הכשרות מחו"ל, אלא אך את התעודות שניתנו על ידי ארבעה ארגוני כשרות גדולים, ותיקים ומקצועיים. בהקשר זה מדגישים העותרים כי המחלוקת בינם לבין המשיבים אינה הלכתית-דתית אלא נוגעת לטווח השיקולים אותם רשאית הרבנות הראשית לשקול בכובעה המינהלי בטרם תאשרר את תעודת ההכשר הדתית מחו"ל.

דין העתירה לדיון נוסף להידחות. על אף האופי העקרוני שמנסים העותרים להקנות לעתירתם, אין מדובר במקרה שבו נקבעה בפסק הדין נשוא העתירה הלכה חדשה או קשה המצדיקה דיון נוסף. פסק הדין נשוא העתירה מבוסס על היותה של הרבנות הראשית גוף ציבורי הפועל על פי דין, ובכל הנוגע למתן תעודות כשרות חלים עליו כללי המשפט המינהלי. בקביעה זו אין משום חידוש הלכתי, שכן בית משפט זה כבר עמד לא אחת על כפיפות הרבנות הראשית לכללי המשפט המינהלי (ראו למשל: בג"ץ 40/153 מלון פלס בע"מ נ' הרבנות הראשית, המועצה הדתית נתניה, פ"ד נט (2) 436, 433 (2004); בג"ץ 7471/05 בלדי בע"מ נ' מועצת הרבנות הראשית לישראל (טרם פורסם) 20.6.07, פסקה 6 לפסק דיני). בנסיבות אלה ברי כי טענות העותרים נוגעות, למעשה, אך להחלטות הפרטניות שהתקבלו בעניינם, ואינן מעוררות סוגיה בעלת חשיבות משפטית או ציבורית כללית. לפיכך, המסקנה המתבקשת היא כי לא מתקיימים בעניננו התנאים הקבועים בסעיף (30 ב) לחוק בתי המשפט (נוסח משולב), התשמ"ד- 1984, לקיום דיון נוסף בפסק דין של בית המשפט העליון.

אשר על כן, העתירה נדחית.

ניתנה היום, ב' בחשון התשע"א (10.10.2010)

ה נ ש י א ה.

שו"ת קיץ

הרב שבתי יגל

שאלה: בדרך לחרמון ישנם בדואים המציעים פיתות שהם מכינים במקום בשיטות האפייה שלהם. היה מי שהדריך אותם כנראה והם אומרים: 'בואו ותדליקו את האש (למנוע פת פלטר של עכו"ם) ואנחנו נאפה פיתות בשבילכם' האם זה מספיק או שמא יש לחשוש גם לתולעים שלא נופו מהקמח ואולי גם לדברים נוספים מספיחי 'לא תחנם'. מסתבר שרבים מתפתים לתרגיל הזה וקונים את הפיתות הללו. כלום יש בעיה במאכל הזה?

תשובה: אכן יש לחשוש לעניין התולעים בקמח שמן הסתם לא עבר ניפוי.

ובכלל יש לדעת שצריך אדם להרגיל עצמו לקנות רק מוצרי מאכל שיש עליהם פיקוח מגוף כשרותי מוסמך (ובודאי שככל שגוף הכשרות מהודר יותר הוא עדיף יותר) כי רבים המה בעיות הכשרות העלולות לצוץ מכל עבר במיוחד בעידן המודרני, ואל יסמוך על השערות כאלה ואחרות.

הוספה לתשובה מלפני שבועיים: בגיליון 'בסוד שיח' לפרשת נח תשע"א (גיליון מספר 90) כתבתי בעניין ניגוב תינוקות בממחטות לחות, וכעת באתי להוסיף מה ששמעתי מהגאון הרב אשר וייס שליט"א שלדעתו מותר לנגב תינוקות בממחטות לחות לכתחילה כדרכו וללא שום שינוי, והוסיף ואמר שלנגב משטחים קשים כגון שולחנות וכדו' ראוי להחמיר, אבל על עור האדם שהוא רך אין להחמיר כלל ומותר לכתחילה.

שביבים / שאול שיף

וראש הגנב נשאר תלוי...

בימי רבי חיים פינטו זיע"א אירע מעשה מדהים, אשר היה לשיחת היום בפי כל אנשי העיר. אחד מבני משפחת פינטו היה צדיק וקדוש ומלומד בניסים. באחד הלילות, בימי החגים, כשכולם יושבים בבית, נכנס לפתע גוי לביתם ורצה לגנוב חפצים יקרי ערך.

כאשר ראתה אשתו של הרב הקדוש זיע"א את הגנב, קראה מיד לבעלה ואמרה לו: קום מהר! גוי נכנס הביתה והוא רוצה להרוג אותנו. הצדיק הרים את עיניו, הביט על הגוי, והחל לקרוא עליו פסוקים ושמות קדושים.

ובטרם סיים הצדיק הקדוש לקרוא את הפסוקים, מת הגוי במקום, וגולגולת ראשו נשארה תלויה בתקרה על חבל. כן יאבדו כל אויביך ה'. הבית בו התרחש הנס, עומד עדיין על תילו עד היום הזה במללאח בעיר מארקש שבמרוקו. רבים מבני העיר הולכים שוב ושוב אל הבית הזה, כדי לראות בעיניהם את הנס שהתרחש, והם מדליקים שם נרות ומתפללים לעורר רחמים בזכות הצדיק. עובדה מדהימה ומפורסמת היא, שעד עצם היום הזה גולגולת הראש של הגנב עדיין תלויה בתקרת החדר, וכל מי שמגיע למארקש, שואל על הבית ורואה שם במו עיניו את כוחם של הצדיקים.

את הסיפור המופלא הזה סיפרה הרבנית הצדקת מרת מזל תחי' אשתו של הצדיק רבי משה אהרן פינטו זיע"א, אשר ביקרה בבית הזה וראתה את גולגולת הראש כשהיא עדיין תלויה בתקרה.

(תולדות צדיקי משפחת פינטו)

שאג בקול רם "המלך"

ליקוט קצר של עובדות והנהגות שנכתבו ע"י כ"ק הרה"ק רבי אברהם אביש מטשחויב זי"ע בעמח"ס אהל קדושים, נכדו של הרה"ק רבי משה משינאווא זי"ע, שלא זזה ידו מתוך יד רבנו, רבי משה, במשך שנים רבות ועד לרגע הסתלקותו, הדברים מובאים לרגל יום ההילולא של רבי משה משינווא שחל בימים אלה:

"בפחד וברתת אני בא לספר מקצת מן המקצת על גודל קדושתו ועבודתו של כ"ק מרן אא"ז מהר"מ משינאווא זי"ע. אא"ז מהר"מ משינאווא זי"ע נולד בט' מנ"א תר"ב. משחר ילדותו היה גופו חלש. הוא נתגדל בבית דודתי מרת מרים אשת הרה"צ מהר"מ אונגר זצ"ל בתו של כ"ק אא"ז הדברי חיים מצאנז זי"ע. אא"ז הדברי חיים מצאנז זי"ע, היה נוהג בכל שושן פורים לבקר את כל יוצאי חלציו ולשתות עמם לחיים. כאשר נכנס אל בתו מרים, אמרה לו: אבא, מה יהיה התכלית של הילד הזה. הוא כבר בן חמש שנים ושוכב עוד בעריסה. ניגש הסבא זי"ע לעריסה והתבונן בו שעה ארוכה, ואחר כך אמר: ער וועט אזוי ווערן א אלטער איד, און אזוי וועט מען ביי אים ברעכען טיהרן. (כך הוא יאריך ימים וכך במצבו ישברו אצלו דלתות, כלומר: הרבה חסידים ירצו להיכנס אליו.)

בשנה הראשונה אחר הסתלקות אביו כ"ק אא"ז הדברי יחזקאל משינאווא זי"ע, בשנת תרנ"ט, חל חג השבועות בימים שני ושלישי. החסידים שביקשו להסתופף בצל-קדשו בשבועות, היו צריכים לצאת מביתם כבר ביום שלישי או רביעי בשבוע שלפני החג, ועל כן במוצאי החג נדחקו כולם לקבל ברכת פרידה, כדי שיוכלו לצאת לביתם כבר תיכף בבוקר, ואז נשברה הדלת. כולם נבהלו מאוד כי ידעו שאא"ז מהר"מ זי"ע מקפיד מאוד על הפסד ממון ישראל, אך למרבה הפלא הוא הראה סימנים של שביעות רצון וסיפר להם את הסיפור הנ"ל, והוסיף בזה הלשון:

"כאשר החלק השני בדברי כ"ק מרן זקני זי"ע התקיים בי, מובטחני שגם החלק הראשון יתקיים" ואמנם למרות חולשתו כל ימיו, נפטר בשנת הע"ז לחייו. אא"ז זי"ע בא בברית הנישואין בין יוה"כ לסוכות, והדבר היה לפלא רב. אמנם לאחר שנים ראיתי בשם ה"דעת קדושים" כי מי שאין לו ר"ל זרע של קיימא, זו סגולה להינשא בימים גדולים אלו, והבנתי כי ה"דברי יחזקאל" זי"ע בראותו את חולשת גופו של בנו, אא"ז מהר"מ זי"ע, חשש מזה, לכן ערך את חתונתו בימים אלו לסגולה.

עבודת הקודש: כל ימיו עמדה סמוך למקומו קערה, ותיכף אחר האוכל היה מקיא את כל האוכל. אולם בליל הסדר אכל את כל הכזיתים כדין וכן שתה הד' כוסות ולא הקיא. אמנם, כדי שיוכל לאכול כזית מצה, לא אכל שום דבר מהצהריים של י"ג ניסן. וזכורני, שפעם הפצרתי בו בבוקרו של יום י"ד ניסן לאכול עוגיית שקדים קטנה ולא רצה באמרו שלא יוכל לאכול את הכזית מצה. עבודתו הייתה במסירות נפש ממש, לא פעם בשעת התפילות עמדו בשני צדדיו אנשי ביתו ועשו לו מסז' בדופק כדי לחזקו במעט. כידוע בזמן חיי חיותו של אביו כ"ק אא"ז הדברי יחזקאל זי"ע, היה אביו מתפלל בימים נוראים מוסף, ובנו הוא כ"ק אא"ז מהר"מ זי"ע, היה מתפלל שחרית. וזקני החסידים היו מספרים, כי בשעת פסוקי דזמרה היה אא"ז מהר"מ זי"ע שוכב בחצר סמוכה כמעט באפיסת כוחות, ורק גמר השי"ץ את המילים "והנורא בנוראותיך", קפץ מהמיטה ושאג בקול רם "המלך", שכל הקהל נבהלו מפניו, וכן תמהו הזהו האיש אשר לפני רגע שכב באפיסת כוחות.

גם הריקוד בחג השבועות היה ללא השגה ובהתלהבות שאי אפשר לתאר, פעם הייתי בחג השבועות אצל כ"ק אא"ז מהר"מ זי"ע ונשמע רעש מהחדר הסמוך, ושאל אותי מה הרעש הזה, ועניתי לו שבא קהל גדול לחג, ומניתי את אדמורי"ם ורבנים החשובים, ואז אמר לי: מה הם באים אלי ואני חלש ואין לי כח אל העולם ועם כל זאת בימי אותו יו"ט, הייתה העבודה למעלה מדרך הטבע.

(תפארת ישראל / אנטוורפען)

ואין להקפיד בכלל

הרה"ק בעל 'תולדות יעקב יוסף' זי"ע, תלמידו של הבעש"ט הק' זי"ע, היה הראשון שפרסם את תורת הבעש"ט זי"ע. מספרים אודותיו, שהיה בטבעו קפדן בבחי' גבורות דקדושה. פעם, הזמינוהו לברית מילה, אולם מסיבה כלשהי נאלץ להתאחר, ובעלי הברית לא המתינו לו, וערכו את הברית בלעדיו. כשהגיע, כבר היו לאחר המילה והתיישבו לסעודה. הקפיד הצדיק על הדבר הזה, אעפ"כ כשהפציר בו להישאר לסעודה, נשאר. במהלך הסעודה, נכנס עני אחד, וכששאלו את העני מי הוא, השיב: "זאל זיין אזוי" (שיהיה כך). ביקשוהו ליטול ידיים ולהסב לסעודה, ואמר שוב העני: "זאל זיין אזוי", והתיישב לסעוד. וכן בכל מה ששאלוהו, השיב תשובה זו: 'שיהיה כך'. התבונן הצדיק בעל ה'תולדות', והבין שאין זה סתם עני ארחי-פרחי שהולך לסעוד

בבריתות, והחל להתעניין בו ולשאלו מי הוא ומה הוא - מיד נעלם העני ולא מצאוהו. השתוקק הצדיק לדעת מי הוא העני הזה, והודיעוהו מן השמים שהיה זה אליהו הנביא, והסבירו לו: הואיל והוא הקפיד על כך שלא המתינו לו בעריכת הברית, בא אליהו הנביא להמתיק את העניין (שהרי ההקפדה של הצדיק הזה הייתה גבורה דקדושה, ולא מצד הכבוד שלו ח"ו) ועל כן התחפש לעני ועל כל מה שאמרו לו ענה: "שיהיה כך", להראותו שאין להקפיד כלל.

עוד יש לדעת, יסוד שהוא מפתח לכל היהדות כולה, ועניין זה מובא בס' 'אבן שלמה' להגר"א מוילנא זי"ע, שכפי הנהגתו של אדם בין אדם לחבירו, כך נוהגים עמו בכל העולם הזה שלו. על כן, צריך אדם לראות לנהוג כראוי לחבירו, שלא לצער את חבירו, שלא לצער את אחיו ואחיותיו, וכל שכן להיזהר בכבודם של הוריו, של מוריו ורבותיו, מגיד שיעור ומשגיח, להיות מכבדם ונוהג בהם דרך ארץ. עניין זה, של 'בין אדם לחבירו', יסוד גדול הוא ביהדות, ומפתח גדול לסייעתא דשמיא, כמובא בס' 'פלא יועץ'. ומי איננו זקוק לסייעתא דשמיא על מנת להצליח בלימוד התורה וביראת שמים? ואיתא בגמ' (מגילה ו, ב) כי לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, סייעתא דשמיא, לאוקמי גירסא - סייעתא דשמיא. ללא סייעתא דשמיא, אי אפשר להצליח, שהרי (קידושין ל, ב) אלמלא הקב"ה עוזרו, אינו יכול לו. אדם צריך סייעתא דשמיא בכל העניינים. על כן, כאשר הוא זהיר בעניינים שבין אדם לחבירו, הריהו זוכה לסייעתא דשמיא, ויש לדעת שמפתח גדול הוא בעבודת ד'. ואפילו נהג עמו חבירו שלא כראוי, ימחל ויוותר לו. ופשוט הוא, שהרי אם ישיב לחבירו כגמולו, הריהו עובר בכך על איסור "לא תקום", ואם זוכר ושומר את הדבר בלבו, הריהו עובר ב"לא תטור". מה צריך לעשות, אפוא? צריך לדעת ולהאמין שהכל מאיתו ית', ולא לשמור מאומה בלבו. ומעבר לכך, אף לוא יצוייר שהיה מותר להשיב, הנה טבע האדם שכשפוגעים בו במילה אחת, הריהו משיב עשר מילים בחזרה - פי כמה וכמה. כל שכן, שכלל וכלל אסור להשיב, וראוי לו לאדם להיות מן הנעלבים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואינם משיבים.

אאמו"ר זי"ע נהג להביא בשם ה'חפץ חיים' זי"ע, שאמר דהנה דין הוא בחולה שיש בו סכנה, ורפואתו היא שיהיו מאכילין אותו תאנה שנקטפה זה עתה (בשבת) מן האילן, ועמדו וקצצו מן האילן ענף שהיו בו כמה תאנים, הגם שהחולה אינו צריך לרפואתו כי אם תאנה אחת - הדין הוא שעל כל תאנה ותאנה נוספת, חייב חטאת. והוסיף ה'חפץ חיים' ואמר: הנה, פעמים יש צורך לדבר בגנותו של אדם, למשל, כאשר פלוני הינו מזיק, ויש צורך להזהיר את הבריות להישמר מפניו לבל יזיק להם. והלך מאן דהו והוסיף וסיפר בגנותו של אותו מזיק, מילים יתירות שלא היה צורך בהן, וכגון שהוסיף ואמר שהלה הינו מחלל שבת וכדו', א"כ בעבור אותן מילים שהוסיף שלא לצורך, נתחייב חטאת, שעבר בלאו דאורייתא.

מכאן, צריך אדם להיזהר ביותר בכל מילה ודיבור.

(האדמו"ר מפוריסוב שליט"א)

בפני מלאך

הרה"ק בעל 'תולדות יעקב יוסף' מפולנאה זי"ע (שבימים אלה חל יום ההילולא שלו) היה מבוגר (בגילו) מהבעש"ט הק' זי"ע, וגאון גדול היה, בנגלה ובנסתר, בכל חלקי התורה. כפעם בפעם, כשהיה הבעש"ט הק' זי"ע אומר מאמר כלשהו בקבלה, באמצע אמירת התורה, היה הרה"ק בעל ה'תולדות' זי"ע צועק: בכתבי האר"י הק' זי"ע כתוב אחרת! פעם, זכה הבעש"ט הק' זי"ע לגילוי מהאר"י הק' זי"ע, וכל השומעים נרדמו, זולת הרה"ק רבי וולף קיצי"ס זי"ע, שאמר שתהא זו עדות (לכך שהבעש"ט למד מפי האר"י הק' זי"ע). למחרת, כשחזר הבעש"ט הק' ואמר תורה, אותה למד אמש מפי האר"י הק' זי"ע, ובעל ה'תולדות' צעק: בכתבי האר"י הק' זי"ע כתוב אחרת! נענה הבעש"ט הק' זי"ע ואמר: רבי וולף יכול להעיד (שכיוונתי לדברי האר"י הק' זי"ע)...

הרה"ק הרבי ר' ברוך ממז'יבוז' זי"ע אמר פעם לציבור: הראיתם מימיכם מלאך? והוסיף: אני ראיתי מלאך. סיפר הרבי ר' ברוך זי"ע, שבתקופה מסויימת היה אצל הרה"ק בעל ה'תולדות' זי"ע. פעם הגיע לשם הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זי"ע, ואמר להרבי ר' ברוך שרצונו להיכנס אל הרה"ק בעל 'תולדות' זי"ע. נכנס הרה"ק מקוריץ אל הרה"ק בעל ה'תולדות' זי"ע ואמר שצורתו נוראה מאד, כצורת מלאך אלקים, ולא יכול היה לצאת, לפי שמגודל התרגשותו ולגודל הפחד שנפל עליו למראהו, לא ראה היכן הפתח לצאת, על כן יצא דרך החלון. אמר אז הרה"ק הרבי ר' ברוך זי"ע שצורתו כצורת מלאך אלקים.

(משולחנו של האדמו"ר מפוריסוב שליט"א)

מירון אסורה לכהנים

לאחר עיון מדוקדק בתמונות של המערות והקברים במירון, עולה כי אין בסיס הלכתי המתיר לכהנים לעלות לציונים הקדושים במירון. ככל הידוע כך פסק מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א. עתה מחפשים תורם שיאפשר בניית "כיפין על גבי כיפין" בכל שטח ההר כדי שהכהנים, וביניהם אדמו"רים חשובים, יוכלו לבקר בציון הרשב"י.

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין
עיצוב גרפי
טל. 052-7723288
אימייל. gilwein26@012.net.il

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים בדוא"ל: besod@013net.net